

Třídící znak							
2	1	2	0	9	5	6	0

ÚŘEDNÍ SDĚLENÍ
ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY
ze dne 16. června 2009

k rozsahu potřebných znalostí osob, pomocí kterých provádí obchodník s cennými papíry a další osoby své činnosti

I. Působnost a účel

1. Toto úřední sdělení se týká obchodníka s cennými papíry a dalších osob (dále jen „povinná osoba“)¹⁾, jimž zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZPKT“), a zákon č. 189/2004 Sb. o kolektivním investování, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZKI“), ukládají povinnost zabezpečit u osob, pomocí kterých provádějí své činnosti (dále jen „dotčená osoba“)²⁾, potřebné znalosti přiměřené povaze, složitosti a rozsahu jimi prováděných činností. Toto úřední sdělení se nevztahuje na osoby tvořící personální vybavení povinné osoby, které nejsou zároveň dotčenými osobami (např. administrativní pracovníky).
2. Česká národní banka tímto úředním sdělením blíže vysvětluje některé tematické oblasti potřebných znalostí pro účely § 4 až § 7 vyhlášky č. 143/2009 Sb., o odbornosti osob, pomocí kterých provádí obchodník s cennými papíry své činnosti (dále jen „vyhláška“).

II. Potřebné znalosti dotčených osob

1. Blížší vysvětlení České národní banky k tematickým oblastem potřebných znalostí dotčených osob je uvedeno v Příloze tohoto úředního sdělení. Česká národní banka očekává, že povinná osoba při zajišťování, ověřování a uznávání znalostí dotčených osob přihlíží k uvedeným tematickým oblastem, stejně jako k obecným pravidlům posuzování rozsahu požadovaných znalostí uvedených v § 4 odst. 5, § 5 odst. 2, § 6 odst. 2 a § 7 odst. 2 vyhlášky, tzn. že rozsah požadovaných znalostí musí odpovídat činnosti dotčené osoby tak, aby byl zabezpečen její kvalifikovaný výkon.

¹⁾ Na základě § 28 odst. 7 písm. b) ZPKT se úřední sdělení vztahuje i na zahraniční osobu, která má sídlo ve státě, který není členským státem EHP, a má povolení České národní banky k poskytování investičních služeb prostřednictvím organizační složky v České republice, na investičního zprostředkovatele podle § 32 odst. 2 ZPKT, stejně jako na investiční společnost vykonávající činnosti podle § 15 odst. 3 a 4 ve spojení s § 76 odst. 1 ZKI. Vázaný zástupce není sice přímo povinnou osobou, ale osoba, kterou podle § 32a odst. 2 písm. a), c) a d) ZPKT zastupuje, povinnou osobou je a za odbornost svého vázaného zástupce (i jeho pracovníků) podle § 32a odst. 5 ZPKT odpovídá.

²⁾ Srov. § 2 vyhlášky č. 143/2009 Sb., o odbornosti osob, pomocí kterých provádí obchodník s cennými papíry své činnosti.

2. Zatímco tématické oblasti potřebných znalostí jsou stanoveny obecně, určení konkrétního rozsahu požadovaných znalostí a jejich hloubky bude na povinné osobě, zejména s ohledem na věcnou náplň činnosti (specializaci) příslušné dotčené osoby a s přihlédnutím k povaze, složitosti a rozsahu činností prováděných samotnou povinnou osobou. V případě, kdy daná tématická oblast není ve vztahu k rozsahu poskytovaných služeb relevantní, není nezbytné vyžadovat její znalost (např. osoba jednající se s zákazníky či investiční poradce nemusí mít znalosti týkající se derivátů, pokud neposkytují služby ve vztahu k těmto investičním nástrojům; obdobně není potřebná znalost pravidel obchodování konkrétního regulovaného trhu, pokud povinná osoba na uvedeném trhu neobchoduje).
3. Současně však platí, že povinná osoba by měla stanovit požadavky na znalosti dotčené osoby překračující tématické oblasti dané vyhláškou a úředním sdělením, pokud je vzhledem ke své konkrétní činnosti bude považovat za nedostatečné.
4. Stanovení konkrétních požadavků na znalosti dotčených osob vyplývá též z ustanovení § 8 odst. 1 písm. c) vyhlášky č. 237/2008 Sb., o podrobnostech některých pravidel při poskytování investičních služeb, jenž stanoví, že „k uplatňování řádných administrativních a účetních postupů obchodník s cennými papíry vnitřním předpisem upraví vždy požadavky na znalosti a zkušenosti osob, jimiž zabezpečuje provádění svých činností, a jejich prokázání.“

III. Závěrečná ustanovení

Vzhledem k neustálému vývoji a inovacím na finančním trhu nelze považovat toto úřední sdělení za vždy úplné a odpovídající požadovanému rozsahu potřebných znalostí dotčených osob. Při aplikaci tohoto úředního sdělení je třeba přihlédnout k aktuálnímu stavu finančního trhu.

Viceguvernér
v z. Ing. Mojmír Hampl, MSc., Ph.D. v. r.

Příloha: Tématické oblasti potřebných znalostí

Sekce regulace a analýz finančního trhu
Odpovědný zaměstnanec:
JUDr. Ossendorf, Ph.D., LL.M. tel. 224 413 583

Tématické oblasti potřebných znalostí

Obsah:

1. Investiční nástroje a jejich emise
2. Poskytování investičních služeb
3. Principy a fungování kolektivního investování
4. Organizace a pravidla regulovaných trhů a jiných převodních míst
5. Obchodování na finančním trhu včetně vypořádávání
6. Regulace a fungování významných světových finančních trhů
7. Principy finančního trhu včetně teorie financí
8. Investice, investiční strategie a portfolio a související rizika
9. Finanční analýza
10. Řízení rizik
11. Postupy pro výkon činnosti compliance
12. Postupy pro výkon vnitřního auditu

Tématické oblasti potřebných znalostí

1. Investiční nástroje a jejich emise:

- a) investiční nástroje
  - druhy a vlastnosti, pojem cenného papíru a rozdělení cenných papírů,
- b) akcie a obdobné cenné papíry představující podíl na emitentovi
  - jejich charakteristika, druhy (prioritní a kmenové), forma (na jméno a na majitele), podoba (listinné a zaknihované) a význam, samostatně převoditelná práva,
  - zatímní list a poukázka na akcie,
  - způsoby jejich oceňování (nominální, emisní a tržní hodnota), emisní ážio, vyjádření jejich výnosu,
- c) dluhopisy a obdobné cenné papíry představující právo na splacení dlužné částky
  - jejich druhy (státní a České národní banky, komunální, hypoteční zástavní list, prioritní, vyměnitelný, podřízený), forma (na jméno a na majitele), podoba (listinné a zaknihované), význam,
  - emisní podmínky, dluhopisový program, oddělení práva na výnos dluhopisu, schůze vlastníků dluhopisů, sběrný dluhopis,
  - směnka, šek, kupón,
  - způsoby jejich oceňování (nominální cena, diskont, prémie), úrokové sazby a tvorba jejich tržních cen, jejich odkup před splatností, jejich úvěrový rating,
- d) jiné cenné papíry (např. opční list),
- e) deriváty
  - pojem derivátu, druhy,
  - základní pojmy obchodování s deriváty, užití derivátů (spekulace, hedging, arbitráž), efekt páky,
  - vypořádání obchodů s deriváty, funkce vypořadacího centra, marže a kolaterál, předpisy trhů vztahující se k derivátům, obchodování s deriváty, regulace obchodů s deriváty, základy účtování a zdaňování obchodů s deriváty,
  - opce – uplatnění opcí, call a put opce, krátká a dlouhá pozice, americká a evropská opce, vnitřní a časová hodnota, bod zvratu, standardizace opcí (realizační cena, datum vypršení opce, typy, velikost kontraktu, prémie), základní opční pozice, opční strategie, kryté a nekryté opce, oceňování opcí,
  - forwardy a futures – pojem, uplatnění, oblast využití, druhy (např. měnové futures, futures na akcie a dluhopisy, futures založené na indexech kurzů akcií, FRA), marginové obchody, vypořádání,
  - swapy – pojem, uplatnění, druhy (úrokový swap, měnový swap, koktejlový swap, akciový swap), vypořádání,
  - komoditní deriváty (např. deriváty na suroviny, průmyslové a zemědělské produkty),
  - exotické deriváty (např. deriváty na klimatické ukazatele, přepravní tarify, emisní povolenky),
  - kombinované nástroje (např. opce na futures, opce na swapy, forwardové swapy),
- f) ostatní investiční nástroje
  - základní charakteristiky týkající se některých dalších druhů investičních nástrojů (nástroje peněžního trhu a cenné papíry kolektivního investování),
- g) emise cenných papírů
  - metody oceňování emitovaných cenných papírů,
  - metody uvádění cenných papírů na trh, veřejná nabídka, prodej malé skupině investorů (private placement), primární emise,
  - prospekt (jeho cíle, funkce a struktura),

- informační povinnosti emitentů cenných papírů,
  - základy problematiky fúzí a akvizicí,
- h) alternativy investování do investičních nástrojů (vklady u bank atd.).

2. Poskytování investičních služeb:

- a) obchodník s cennými papíry, investiční zprostředkovatel, vázaný zástupce, zahraniční osoba podle § 28 odst. 1 ZPKT a investiční společnost vykonávající činnost podle § 15 odst. 3 nebo 4 ZKI
- podmínky podnikání, hospodaření a organizace jejich provozu, jejich příjmy (např. poplatky a provize) a výdaje,
- b) dělení investičních služeb na hlavní a doplňkové,
- c) specifika různých činností obchodníka s cennými papíry, investičního zprostředkovatele nebo vázaného zástupce
- přijímání a předávání pokynů, provádění pokynů na účet zákazníka, obchodování na vlastní účet, obhospodařování portfolia, investiční poradenství, umístování nebo upisování investičních nástrojů, úschova a správa investičních nástrojů, poskytování úvěrů a půjček, devizové operace související s poskytováním investičních služeb,
- d) význam a základní pravidla pro výpočet kapitálové přiměřenosti a pravidla angažovanosti obchodníka s cennými papíry,
- e) obezřetné poskytování investičních služeb
- zejména řídicí a kontrolní systém obchodníka s cennými papíry a investičního zprostředkovatele (pravidla organizace, systém řízení rizik, pravidla vnitřní kontroly),
  - postupy při zjišťování a řízení střetu zájmů, opatření pro ochranu majetku zákazníka, opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (AML),
- f) pravidla vedení deníku obchodníka s cennými papíry a vedení evidence investičního zprostředkovatele,
- g) pravidla jednání obchodníka s cennými papíry, investičního zprostředkovatele a vázaného zástupce ve vztahu k zákazníkům a jiným subjektům kapitálového trhu,
- h) základní účetní a daňová problematika související s kapitálovým trhem,
- i) možnosti řešení sporů vyplývajících z poskytování investičních služeb (např. prostřednictvím reklamace),
- j) systémy pro odškodnění investorů (zejména Garanční fond obchodníků s cennými papíry).

3. Principy a fungování kolektivního investování:

- a) investiční společnosti, investiční fondy a podílové fondy (otevřené a uzavřené),
- b) investiční zaměření, rizikový profil fondu kolektivního investování, způsob rozdělení výnosu,
- c) základní pravidla pro činnost fondů kolektivního investování, přípustná aktiva, diverzifikace rizika,
- d) statut a zjednodušený statut subjektů kolektivního investování, pravidelná informační povinnost vůči investorům,
- e) cenné papíry kolektivního investování (akcie a podílové listy), mechanismus vydávání a odkupování podílových listů,
- f) pravidla obezřetného podnikání investiční společnosti a investičního fondu a pravidla pro nakládání s majetkem podílových fondů a investičních fondů, depozitář,

- g) poplatky spojené s investicí do fondu kolektivního investování – poplatek za obhospodařování, vstupní přírážka, srážka za odkup, Total Expense Ratio,
  - h) základní daňová problematika související s kolektivním investováním,
  - i) základní pravidla pro činnost penzijních fondů a dalších subjektů zajišťujících formou investování zabezpečení na stáří.
4. Organizace a pravidla regulovaných trhů a jiných převodních míst:
- a) organizátor regulovaného trhu, provozovatel mnohostranného obchodního systému a jiná převodní místa,
  - b) organizace a fungování regulovaných trhů a jiných převodních míst,
    - způsoby tvorby kursů, rovnovážný a nerovnovážný trh, druhy převodních míst,
  - c) Burza cenných papírů Praha, a.s.
    - burzovní pravidla (v aktuálním znění), burzovní trhy, obchodní skupiny investičních nástrojů, obchodní systémy (např. SPAD, automatické obchody, blokové obchody),
  - d) RM-Systém, a.s.,
    - pravidla obchodování (v aktuálním znění), trhy RM-Systému,
  - e) jiná převodní místa než trhy organizované Burzou cenných papírů Praha a RM-Systémem.
5. Obchodování na finančním trhu včetně vypořádávání:
- a) obchodování s investičními nástroji pro zákazníky - pojem, druhy obchodů,
  - b) základní principy technické, fundamentální a jiné analýzy a využití jejich výsledků,
  - c) základní strategie při obchodování s investičními nástroji, jejich kombinace, arbitrážní strategie při obchodování s investičními nástroji,
  - d) vypořádání obchodů v rámci UNIVYC, a. s. (včetně Garančního fondu burzy) a RM-Systému, a.s., pravidla vypořádání,
  - e) významné světové vypořádací systémy (např. Clearstream) a jejich pravidla,
  - f) evidence investičních nástrojů
    - centrální (centrální depozitář, Středisko cenných papírů, funkce a služby poskytované Střediskem cenných papírů, Provozní řád Střediska cenných papírů), samostatné a navazující evidence.
6. Regulace a fungování významných světových finančních trhů:
- a) předpisy Evropských společenství regulující oblast kapitálového trhu,
  - b) kapitálové trhy a jejich regulace v zemích EU, zejména ve Francii, Německu a Velké Británii,
  - c) kapitálový trh a jeho regulace mimo EU, zejména v USA,
  - d) historické a aktuální vývojové trendy na významných světových finančních trzích.
7. Principy finančního trhu včetně teorie financí:
- a) finanční trh
    - definice, úloha, význam,
  - b) základy teorie financí
    - časová hodnota peněz, vztah mezi výnosem, rizikem a likviditou,
  - c) základy finanční ekonomie,
  - d) struktura finančního trhu

- primární trh, sekundární trh, peněžní trh, kapitálový trh, akciový trh, dluhopisový trh, trh finančních derivátů, trh komoditních derivátů, národní trh, zahraniční trh,
- e) účastníci finančního trhu
  - emitenti, investoři, finanční zprostředkovatelé,
- f) základní odlišnosti domácích a zahraničních trhů investičních nástrojů a obchodování na nich.

8. Investice, investiční strategie a portfolio a související rizika:

- a) základní makroekonomické ukazatele, indexy regulovaných trhů,
- b) základy investiční strategie, investiční politika,
- c) rizika jednotlivých investičních nástrojů,
- d) teorie portfolia, teorie kapitálového trhu, teorie arbitrážního oceňování, teorie efektivního trhu, portfolio management, měření výkonnosti a rizikovosti portfolií,
- e) základní principy technické, fundamentální a jiné analýzy a využití jejich výsledků,
- f) vliv psychologie na finanční trhy.

9. Finanční analýza

- a) základy finanční analýzy podniku a finančního účetnictví,
- b) základy rozboru finančních výkazů,
- c) bilance - oceňování aktiv a pasiv, konsolidovaná bilance, výsledovka, cash flow,
- d) analýza hlavních finančních ukazatelů,
- e) metody finanční analýzy, analýza v čase, odvětvová analýza,
- f) základní metody oceňování podniku.

10. Řízení rizik

- a) systém řízení rizik
  - strategie řízení rizik (identifikace rizik, akceptovaná míra rizika, organizační uspořádání, odpovědnosti a informační toky při řízení rizik),
  - proces schvalování a zavádění nových produktů, činností a postupů,
  - postupy při řízení rizik (měření, vyhodnocování, sledování a omezování rizik),
  - nástroje řízení rizik (metody měření, limity, reportování o čerpání limitů a eskalační procedury pro případ jejich překročení),
  - pravidelné přehodnocování účinnosti systému řízení rizik,
- b) matematicko-statistické základy řízení rizik
  - odhad parametrů rozdělení, teorie extrémních hodnot, testování hypotézy,
  - lineární regrese a korelace, střední hodnota a směrodatná odchylka, pravděpodobnost rozdělení,
  - Monte Carlo simulace, statistické metody,
- c) řízení tržního rizika
  - limity pro řízení tržního rizika,
  - úrokové riziko, riziko měnové, akciové, komoditní,
  - metody řízení tržního rizika např. Value-at-Risk,
  - stresové testování,
  - přístup založený na použití vnitřních modelů pro tržní riziko,
- d) řízení úvěrového rizika a rizika koncentrace
  - limity pro řízení úvěrového rizika,
  - analýzy a stresové testování úvěrového portfolia,
  - přístup založený na použití vnitřních modelů řízení úvěrového rizika a rizika koncentrace,

- strukturované produkty, úvěrové ratingy,
- e) řízení operačního rizika včetně rizika právního
  - definice operačního rizika, zdroje událostí operačního rizika,
  - kvalitativní nástroje, metody, postupy, a opatření k omezování výskytu nebo dopadů výskytu událostí operačního rizika a ztrát,
  - kvantitativní metody oceňování operačního rizika (přístupy pro měření operačního rizika),
- f) řízení rizika likvidity
  - limity pro řízení rizika likvidity,
  - peněžní toky a likvidní pozice v rámci časových pásem, řízení likvidity v jednotlivých měnách a celkem,
  - scénáře pro řízení (rizika) likvidity,
  - stabilizace a diverzifikace finančních zdrojů a řízení přístupu na trh,
  - pohotovostní plány pro případ krize likvidity.

11. Postupy pro výkon činnosti compliance

- a) role a postavení (funkce) compliance v řídicím a kontrolním systému a organizačním uspořádání povinné osoby
  - vymezení cílů výkonu činnosti compliance, postavení, odpovědnost a pravomoci,
  - zásady pro zamezení střetu zájmů a zajištění odpovídající nezávislosti při výkonu funkce compliance,
- b) postupy a výstupy při výkonu činnosti compliance
  - konkrétní postupy při výkonu funkce compliance v závislosti na zvoleném organizačním řešení (centralizované versus decentralizované, apod.),
  - předmět výkonu činnosti compliance,
  - výstupy compliance (informování příslušných orgánů o navrhovaných nebo přijatých opatřeních k non-compliance skutečností, zprávy o výsledcích vyhodnocování přiměřenosti a účinnosti opatření a postupů k zajišťování funkce compliance a kontrole compliance u povinné osoby).

12. Postupy pro výkon vnitřního auditu

- a) role a postavení vnitřního auditu v řídicím a kontrolním systému a organizačním uspořádání povinné osoby
  - vymezení cílů vnitřního auditu, jeho postavení, odpovědnosti a pravomoci, vazby na orgány a útvary povinné osoby a třetí osoby (např. externí auditor, orgány dohledu),
  - požadavky na výkon vnitřního auditu (funkční a organizační nezávislost, objektivnost, systematický přístup k hodnocení řídicích a kontrolních procesů),
- b) postupy a výstupy při výkonu vnitřního auditu
  - obecné techniky výkonu vnitřního auditu (analýza rizik, strategický a periodický plán, kategorizace a mapování procesů a rizik, statistická a jiná vzorkování, referenční vzorky, testování, atd.),
  - předmět výkonu vnitřního auditu,
  - provádění a dokumentace auditních akcí,
  - konkrétní postupy dle jednotlivých oblastí (řízení rizik, vnitřní kontrola, finanční a manažerské účetnictví, vnitřní oceňovací postupy, informační systémy a technologie, nově zaváděné významné činnosti nebo systémy),
  - výstupy vnitřního auditu (opatření k nápravě zjištěných nedostatků, zprávy o činnosti vnitřního auditu a specifických auditech).